

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, ז' שבט תשע"ח

23 ינואר 2018

מס' מסמך: 004-99-2018-002216

לכבוד

ח"כ אביגדור ליברמן

שר הביטחון

שלום רב,

הנדון: התערבות שר הביטחון בתכני השידור בתחנת גלי צה"ל

סמך: מכתבו של היועץ המשפטי לממשלה, יהודה ויינשטיין, מיום 17.12.2015, ונספחו, חוות דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), שכותרתה: "איסור התערבות בתכני תחנת הרדיו גלי צה"ל"

היום, 23.1.2018, התפרסמה הודעה בשמך לפיה הנחית את מפקד תחנת הרדיו גלי צה"ל "להפסיק להשמיע או לראיין את יהונתן גפן בכל שירותי התחנה". זאת, בעקבות שיר אותו פרסם גפן, בו השווה בין עהד תמימי, הנערה הפלסטינית שהואשמה בבית המשפט הצבאי באיו"ש – בין היתר – בתקיפת חיילים, זריקת אבנים, איומים והסתה, לבין אנה פרנק וחנה סנש.

הגם שמדובר בדברים מקוממים, הרי ששר הביטחון איננו מוסמך ליתן הנחיות מעין אלו למפקד תחנת הרדיו גלי צה"ל.

לעניין זה אזכיר כי לפני כשנתיים, סמך היועץ המשפטי לממשלה דאז, מר יהודה ויינשטיין, את ידו על חוות דעתה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), עו"ד דינה זילבר, מיום 17.12.2015, שכותרתה: "איסור התערבות בתכני תחנת הרדיו גלי צה"ל".

בתמצית, חוות הדעת עמדה על כך שפעילות תחנת הרדיו מוסדרת בעיקרה בהוראות הפיקוד העליון מיום 8 במאי 2011, מס' 2.0617 שעניינה: "גלי צה"ל (גלי"ץ)" (להלן: **הפ"ע גל"צ**). מדובר בתחנת שידור צבאית, שהיא יחידה צבאית בתוך המסגרת הארגונית של הצבא. בראשה עומד מפקד התחנה. הסמכות ליתן הוראות **ארגוניות** באשר לפעילות התחנה – מסורה לגורמי הדרג הצבאי (הרמטכ"ל, קצין חינוך ונוער ראשי, מפקד התחנה) ולא לגורמי הדרג הפוליטי.

יתר על כן, בכל ענייני התוכן העיתונאיים-מקצועיים, התחנה אינה כפופה אף לדרג הצבאי ולהיררכיה הצבאית, ובוודאי שאינה כפופה לכל מעורבות פוליטית. התחנה נהנית מעצמאות עיתונאית ושידוריה אינם מוכתבים על ידי הרמטכ"ל או שר הביטחון, שאינם מוסמכים להתערב בשיקולים מקצועיים-עריכתיים, עיתונאיים ואמנותיים. סעיף 7 בהפ"ע גל"צ קובע כי בעניינים אלה מפקד התחנה "לא יהיה נתון למרות מפקדיו, ויעמדו לנגד עיניו השיקולים העיתונאיים המקצועיים". הוראות אלו נועדו להבטיח את עצמאות התחנה כגוף תקשורת במדינה דמוקרטית, המנהל שיח חופשי ועצמאי לפי שיקולים עיתונאיים עניינים בלבד, וללא השפעות פוליטיות.

היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט העליון עמד אף הוא על חשיבות עצמאות הגורמים **המקצועיים** בתחנת גלי צה"ל והיקף שיקול הדעת הרחב המסור להם בכל הקשור לתכנים המשודרים, תוך שהוא מדגיש את חשיבות התחנה כחלק ממערך השידור הציבורי בישראל (ראה בג"צ 676/82 **ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל ואח' נ' הרמטכ"ל ואח'**; וכן את דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בבג"צ 8707/08 **דוד אלהרר נ' מפקד גלי צה"ל**).

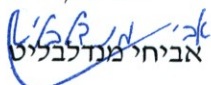
הדין אינו מתיר אפוא לדרג הפוליטי להתערב בתכנים, שכן התערבות שכזו משמעותה עיצוב והכתבה של השיח הציבורי. עצמאותם של אמצעי התקשורת, לרבות אלה הציבוריים, מפני התערבות פוליטית, היא אבן יסוד של המשטר הדמוקרטי, והדין אינו מתיר פגיעה בה. עקרון יסוד דמוקרטי זה תומצת בפסק דינו של כב' השופט לנדוי עוד בשנת 1962, אשר מאיר את דרכנו מאז ועד היום: **"שלטון הנוטל לעצמו את הרשות לקבוע מה טוב לאזרח לדעת, סופו שהוא קובע מה טוב לאזרח לחשוב; ואין סתירה גדולה מזו לדמוקרטיה אמיתית שאינה 'מודרכת' מלמעלה"** (בג"צ 243/62 **אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי והמועצה לביקורת סרטים ומחזות**, וראה והשווה מבין רבים אחרים: בג"צ 241/60 **כרדוש נ' רשם החברות**; בג"צ 73/53 **חברת קול העם בע"מ נ' שר הפנים**; בג"צ 680/88 **שניצר נ' הצנזור הצבאי הראשי**; דנ"א 2121/12 **פלוני נ' ד"ר אילנה דיין והפסיקה הרבה והענפה הנזכרת בו**).

ברי כי ההנחיה הנזכרת לעיל, המבקשת להתערב בתכנים המשודרים בתחנת הרדיו גלי צה"ל, פוגעת בעצמאות שהוקנתה לתחנה ובעיקרון של חופש העיתונות, והינה בעלת אפקט מצנן מובהק על עבודתה העצמאית של תחנת שידור ציבורית. **הנחיה זו ניתנה שלא כדין ובחוסר סמכות.**

בעוד שורות אלה נכתבות, הובא לידיעתי שהבעת בתקשורת את דעתך כי: **"אני מונחה על ידי חוק השכל הישר, שעומד מעל כל הנחיה בירוקרטית. עם כל הכבוד וההערכה שאני רוחש ליועץ המשפטי לממשלה, במקרה הזה אני דוחה על הסף את עמדתו". מיותר להזכיר כי חוות דעתו המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה בדבר הדין הינה מחייבת**, בהיותו הפרשן המוסמך של הדין עבור כלל רשויות המדינה, ושרי הממשלה בכלל זה. וכבר נקבע בעניין זה בבג"צ 4247/97 **סיעת מרצ במועצת עיריית ירושלים ואח' נ' השר לענייני דתות ואח'** (וכן ראה גם את ההפניות הנוספות בפסק דינה של כב' השופטת דורנר, שם):

"היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו, בכל הנוגע למתן חוות-דעת בדבר המצב המשפטי הקיים, אינם 'יועצים' במובן השגור של המילה. חוות-דעתם מחייבת את הרשויות. עמדתם המקצועית היא עמדת הרשויות. דעותיהם האישיות של נבחרים או של עובדי ציבור בדבר המצב המשפטי הקיים אינן רלוונטיות. בהפעילם את סמכויותיהם עליהם לקיים את חוות-הדעת המשפטיות של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו".

בברכה,

אביחי מנדלבליט